

Nederland netto betaler aan de EG

Wees voorzichtig met cijfers! Anders dan Gijsen en Haack in ESB stellen, is Nederland geen netto ontvanger, maar netto betaler aan de Europese Gemeenschap.

In het artikel "De financiële herverdeling van het EG-budget" van M. Gijsen en W.G.C.M. Haack in *ESB* van 11 december 1991 wordt een poging gedaan om na te gaan of de via ontvangsten en bijdragen verkregen herverdeling bijdraagt aan een evenwichtiger welvaartsverdeling tussen de lidstaten van de EG. Vooropgesteld moet worden dat de voordelen van deelname aan de gemeenschappelijke markt verder reiken dan uit een betrekkelijk eenvoudige cijferopstelling van bijdragen en ontvangsten blijkt. Om deze (nogal principiële) reden heeft de Europese Commissie gedurende een aantal jaren in het verleden zelfs geweigerd om nadere informatie over de z.g. 'lusten en lasten' van deelname aan de EG aan geïnteresseerden te verstrekken. Dat een zuiver boekhoudkundige benadering zonder analyse van de onderliggende oorzaken en effecten gemakkelijk tot onjuiste resultaten leidt, blijkt uit het artikel van mevrouw Gijsen en de heer Haack. Wat is namelijk het geval? In een geïntegreerde landbouwmarkt met een vrij verkeer van goederen kan een importeur of exporteur kiezen, via welk land hij wil importeren of exporteren. Een dergelijke keuze, die door verschillende factoren (w.o. de geografische spreiding van de verwerkende industrie, de ligging van havens, en andere, meer incidenten-

tele verschillen van procedurele, fiscale en/of monetaire aard) wordt bepaald, heeft invloed op het bijdrage- of het ontvangstbedrag van de desbetreffende lidstaat.

Het Vlissingen-effect

Een Belgische exporteur van suiker kan bij voorbeeld kiezen of hij de EG-exportrestitutie, die in ecu's is uitgedrukt, in Antwerpen (dus in Bfrs) of in Vlissingen (in guldens) zal declareren. Door Belgische (en zelfs door Franse) exporteurs van suiker werd in 1988 en 1989 in sterke mate van deze laatste mogelijkheid gebruik gemaakt, omdat dit voor hen destijds een beperkt (agri-) monetair voordeel opleverde. In tabel 1 wordt aangegeven, hoezeer het buitenlandse aandeel bij suikeruitvoerrestituties aan het eind van de jaren tachtig blijkt te zijn gestegen. Bedoeld verschijnsel dat als 'het Vlissingen-effect' bekend staat (en dat bij enkele andere produkten een nog wat bredere strekking heeft gekregen), is na het opheffen van de agri-monetaire koersverschillen in juli 1990 weer tot normale proporties teruggebracht. Het zal op grond van dit voorbeeld duidelijk zijn dat aan Nederland in 1988 en 1989 hogere ontvangsten werden toegerekend dan zonder het 'Vlissingen-effect' het geval zou zijn geweest. Voor België en Frankrijk geldt mutatis mutandis het omgekeerde.

Mevrouw Gijsen en de heer Haack, die van dit 'Vlissingen-effect' geen weet hadden, hebben in hun artikel ten onrechte geconcludeerd dat Nederland aan het eind van de jaren tachtig in toenemende mate netto-ontvangend zou zijn. Deze onjuiste uitspraak klemte te meer, nu de laatstbekende cijfers (namelijk die uit 1991) uitwijzen dat Nederland inmiddels zelfs netto-betalend is geworden (tabel 2).

Zonder hierover nu al te dramatisch te doen, is de teneur van deze cijfers wel duidelijk: in 1991 is het inmiddels negatieve verschil tussen de Nederlandse ontvangsten en bijdrage zo groot geworden dat, hoewel gegevens over de ontvangsten uit de niet-Garantie-hoofdstukken nog ontbreken, de conclusie gewettigd is dat Nederland in dat jaar netto betaler is. Met nieuwe plannen zoals die van McSharry, Delors-II, het cohesie-

Tabel 2. Bijdrage van Nederland aan de EG en ontvangsten uit het Landbouw Garantie Fonds

	Bijdrage aan EG-budget (mln. gld.)	Ontvangsten Afd. Garantie (mln. gld.)
1990	6.338	6.638
1991	8.537	6.087

fonds en dergelijke voor ogen, is in de toekomst eerder een versterking dan verzwakking van deze tendens te verwachten.

Overigens dient ook bij de beoordeling van de cijfers van andere landen met onderliggende aspecten rekening te worden gehouden. Zo is bij voorbeeld het lagere ontvangstaandeel van Portugal dan Ierland en Griekenland heel goed uit een door Portugal zelf gekozen beperking bij de toepassing van de maatregelen van de Gemeenschappelijke Landbouwmarkt te verklaren.

D.G. Schenk

De auteur is hoofd van de afdeling EG-Financiën van de Directie Internationale Agrarische Aangelegenheden en Marktorderingsvraagstukken van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Tabel 1. Uitbetalingen in Nederland van suiker-exportrestituties

	Totaalbedrag (mln. gld.)	Waarvan uitbetaald aan buitenlandse exporteurs (mln. gld.) (in %)	
1987	520	60	11,5
1988	1.167	1.041	89
1989	1.889	1.396	74
1990	1.011	820	81
1991	222	65	29

Vlissingen- of welvaarts- effect?

Naar aanleiding van het commentaar van de heer Schenk op ons artikel malen wij gaarne drie opmerkingen.

Waardevolle aanvulling

Ten eerste bevat de reactie enige waardevolle aanvullende informatie op de door ons gepresenteerde cijfers. Met name het gebruik van Nederlandse uitvoerhavens door Belgen en Fransen, waardoor de financiële positie van Nederland werd verbeterd, is onthullend. Eens te meer blijkt de grote invloed van kunstmatige, administratieve verschillen tussen de lidstaten bij de uitvoering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid.

Feitelijk versus hypothetisch

Ten tweede was het onderwerp van ons artikel de financiële herverdeling tussen de EG-lidstaten via het budget gedurende de jaren tachtig. Daartoe vergeleken we de huidige wijze van financiering met de hypothetische situatie van volledig nationale financiering van precies hetzelfde beleid. Binnen dit strikte kader is er sprake van een stijging van de Nederlandse netto ontvangsten aan het einde van de jaren tachtig. Dat dit mede veroorzaakt is door het gebruik door buitenlanders van de Nederlandse uitvoerhavens maakt in deze benadering geen verschil.

Gemiddeld positief

Ten derde is de analyse van de 'werkelijk' of economische netto posities van de EG-lidstaten als gevolg van het EG-budget (dat wil zeggen wie uiteindelijk wat ontvangt of betaalt) een buitengewoon complexe aangelegenheid waaraan we ons niet hebben gewaagd. Daartoe dienen aanzienlijk meer correcties op de puur financiële gegevens uit ons artikel te worden toegepast dan de heer Schenk aangeeft. Naast het Vlissingen-effect dient onder andere rekening gehouden te worden met het in ons artikel genoemde Rotterdam-effect (de afdracht van invoerrechten op goederen bestemd voor door-

voer). Correctie voor het Vlissingen- en Rotterdam-effect heeft globaal tot resultaat dat voor Nederland de netto ontvangsten in de eerste helft van de jaren tachtig stijgen en gedurende enkele jaren van de tweede helft dalen. Het gemiddelde over de jaren tachtig blijft in ieder geval positief. Onze voornaamste conclusie dat

door de grote betekenis van de landbouwwuitgaven de herverdeling binnen de Gemeenschap niet in overeenstemming was met de welvaartsverhoudingen blijft ook op deze basis volledig in tact.

M. Gijsen
W.G.C.M. Haack
